ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.10.2020
COM(2020) 642 final

2020/0289 (COD)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας των διατάξεων της σύμβασης του Århus σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Α. Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα πρέπει να συνεργαστούν με το κοινό προκειμένου να επιτύχει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία[1] και να υλοποιηθούν μακροχρόνιες αλλαγές. Το κοινό είναι και θα πρέπει να παραμείνει κινητήρια δύναμη της μετάβασης και θα πρέπει να έχει τα μέσα να συμμετέχει ενεργά στην ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων πολιτικών.

Συνεργασία με το κοινό σημαίνει συνεργασία όχι μόνο με πρόσωπα αλλά και με την κοινωνία των πολιτών. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προάσπιση του περιβάλλοντος. Αυτό συνεπάγεται ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ζητούν την επανεξέταση αποφάσεων που λαμβάνονται από τις δημόσιες αρχές με την αιτιολογία ότι αυτές αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο.

Όπως είπε η γενική εισαγγελέας Sharpston, «το φυσικό περιβάλλον ανήκει σε όλους μας και η προστασία του αποτελεί συλλογική μας ευθύνη. Το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι οι κανόνες του δικαίου της Ένωσης για το περιβάλλον αφορούν, κατά βάση, το δημόσιο συμφέρον και όχι απλώς την προστασία των συμφερόντων των ιδιωτών. Ούτε το νερό ούτε τα ψάρια που διαβιούν εντός του μπορούν να προσφύγουν στα δικαστήρια. Ούτε ασφαλώς τα δέντρα μπορούν να παραστούν ως διάδικοι, παρά το παράστημά τους»[2].

Όταν διενεργείται από τη δημόσια διοίκηση, η επανεξέταση καλείται «διοικητικός έλεγχος». Όταν διενεργείται από δικαστήριο, καλείται «δικαστικός έλεγχος».

Στόχος της πρότασης είναι η αναθεώρηση του μηχανισμού διοικητικού ελέγχου που δημιουργήθηκε το 2006 προς όφελος των ΜΚΟ όσον αφορά τις διοικητικές πράξεις και παραλείψεις των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ. Ο μηχανισμός περιλαμβάνεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1367/2006, γνωστό ως κανονισμό Århus (ο κανονισμός)[3].

Η πρόταση αποβλέπει στη βελτίωση της εφαρμογής της σύμβασης του Århus[4] μετά την έγκριση της Συνθήκης της Λισαβόνας και στην αντιμετώπιση των ανησυχιών που εξέφρασε η επιτροπή συμμόρφωσης της σύμβασης του Århus (η επιτροπή) σχετικά με τη συμμόρφωση της ΕΕ με τις διεθνείς υποχρεώσεις της βάσει της σύμβασης. Στόχος είναι να γίνει αυτό κατά τρόπο συμβατό με τις θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξης της ΕΕ και με το σύστημα δικαστικού ελέγχου. Η τροποποίηση του κανονισμού ζητείται από το Ευρωπαϊκό

---

1 Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, COM/2019/640 final.

2 Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston της 12ης Οκτωβρίου 2017 στην υπόθεση C- 664/15, *Protect Natur*, ECLI:EU:C:2017:760, σκέψη 77.

3 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας των διατάξεων της σύμβασης του Århus σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, ΕΕ L 264 της 25.9.2006, σ. 13-19.

4 Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΗΕ), Σύμβαση για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και προβλέπεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο τμήμα 1.Α.ΙΙ παρακάτω.

Η πρόταση διευρύνει τις δυνατότητες που έχουν σήμερα στη διάθεσή τους οι ΜΚΟ για να ζητήσουν διοικητικό έλεγχο. Αν και επί του παρόντος μπορεί να ζητηθεί διοικητικός έλεγχος μόνο για πράξεις «ατομικού περιεχομένου» (πράξεις που απευθύνονται απευθείας σε ένα πρόσωπο ή στις οποίες το θιγόμενο πρόσωπο μπορεί να εξατομικευτεί), στο μέλλον οι ΜΚΟ θα μπορούν επίσης να ζητούν επανεξέταση των διοικητικών πράξεων «γενικού περιεχομένου».

Η πρόταση αποσκοπεί επίσης στην αλλαγή των παραπομπών στο περιβαλλοντικό δίκαιο: αν και επί του παρόντος οι διοικητικές πράξεις που υπόκεινται σε επανεξέταση πρέπει να συμβάλλουν στην επιδίωξη των στόχων περιβαλλοντικής πολιτικής, προτείνεται στο μέλλον κάθε διοικητική πράξη που αντιτίθεται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ να υπόκειται σε επανεξέταση, ανεξάρτητα από τους στόχους πολιτικής της.

Τέλος, προτείνεται να επεκταθούν τα χρονικά πλαίσια για αιτήματα και απαντήσεις, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα της διαδικασίας διοικητικού ελέγχου.

Όπως υπενθύμισε το ΔΕΕ σε αποφάσεις-ορόσημα σχετικά με τη συνάφεια της σύμβασης του Århus με την έννομη τάξη της ΕΕ, οι δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες που αφορούν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβαλλοντικού δικαίου εμπίπτουν επί του παρόντος «πρωτίστως» στο πεδίο εφαρμογής του εθνικού δικαίου[5]. Επομένως, κάθε βελτίωση της πρόσβασης σε διοικητικό και δικαστικό έλεγχο σε επίπεδο ΕΕ λειτουργεί συμπληρωματικά προς την εύρυθμη λειτουργία της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα της ΕΕ στα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών.

Ειδικότερα, τα εθνικά δικαστήρια έχουν την υποχρέωση να επιτρέπουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 και το άρθρο 9 παράγραφος 3 της σύμβασης και κατά την εφαρμογή του περιβαλλοντικού δικαίου της ΕΕ.

Όταν πρέπει να υφίστανται σε εθνικό επίπεδο εκτελεστικά μέτρα διοικητικής πράξης που εκδίδεται από θεσμικό όργανο ή οργανισμό της ΕΕ, οι ενδιαφερόμενες ΜΚΟ θα πρέπει πρώτα να ζητούν έννομη προστασία από το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο του κράτους μέλους που έχει εκδώσει το μέτρο. Στη συνέχεια, έχουν πρόσβαση στο ΔΕΕ βάσει της διαδικασίας έκδοσης προδικαστικής απόφασης βάσει του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ. Η διαδικασία αυτή μπορεί επίσης να αφορά την εγκυρότητα των πράξεων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή υποβάλλει την παρούσα νομοθετική πρόταση στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσπάθειας για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα. Περιγραφή του ρόλου των κρατών μελών και των εθνικών δικαστηρίων θα περιλαμβάνεται σε συνοδευτική ανακοίνωση[6].

---

5 Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-401/12 P έως C-403/12 P, *Συμβούλιο και Επιτροπή* κατά *Vereniging Milieudefensie,* EU:C:2015:4, σκέψη 60· συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-404/12 P έως C-405/12 P, *Συμβούλιο και Επιτροπή* κατά *Stichting Natuur en Milieu*, EU:C:2015:5, σκέψη 52.

6 Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της. [Να προστεθεί η παραπομπή COM, μόλις καταστεί διαθέσιμη.]

I. Οι απαιτήσεις του άρθρου 9 παράγραφος 3 της σύμβασης και τα πορίσματα της επιτροπής συμμόρφωσης της σύμβασης του Århus

Η ΕΕ εξέδωσε τον κανονισμό προκειμένου να συμβάλει στην εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη σύμβαση. Η ΕΕ έγινε επίσημα μέρος της σύμβασης το 2005[7].

Το άρθρο 9 παράγραφος 3 της σύμβασης ορίζει ότι κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, «σε περίπτωση που πληροί τα τυχόν κριτήρια που καθορίζονται στο εθνικό του δίκαιο, το κοινό διαθέτει πρόσβαση σε διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, προκειμένου να προσβάλει πράξεις και παραλείψεις από ιδιώτες και δημόσιες αρχές, οι οποίες συνιστούν παράβαση διατάξεων του εθνικού του δικαίου σχετικά με το περιβάλλον». Στο πλαίσιο της ΕΕ, ως εθνικό δίκαιο νοείται το δίκαιο της ΕΕ και στα μέλη του κοινού περιλαμβάνονται οι ΜΚΟ.

Ο κανονισμός έδωσε στις ΜΚΟ τη δυνατότητα να ζητούν από τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ την επανεξέταση ορισμένων αποφάσεων - πράξεων ατομικού περιεχομένου - που εκδίδονται δυνάμει του περιβαλλοντικού δικαίου. Ωστόσο, η Σύμβαση δεν κάνει διάκριση μεταξύ πράξεων ατομικού περιεχομένου και πράξεων γενικού περιεχομένου στο άρθρο 9 παράγραφος 3.

Η επιτροπή, που συγκροτήθηκε για να επανεξετάζει τη συμμόρφωση των μερών με τη σύμβαση, διαπίστωσε ότι η ΕΕ δεν συμμορφώνεται πλήρως με τις υποχρεώσεις που υπέχει με βάση τις απαιτήσεις της Σύμβασης σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (υπόθεση ACCC/C/2008/32[8]).

Ειδικότερα, η επιτροπή έκρινε ότι: (i) ο κανονισμός θα πρέπει να περιλαμβάνει και τις πράξεις γενικού περιεχομένου και όχι μόνο πράξεις ατομικού περιεχομένου· (ii) δεκτική προσβολής θα πρέπει να είναι κάθε διοικητική πράξη η οποία απλώς «αφορά» το περιβάλλον, και όχι μόνο πράξεις που εμπίπτουν «στο πλαίσιο» του περιβαλλοντικού δικαίου· (iii) ο μηχανισμός διοικητικού ελέγχου θα πρέπει να ανοίξει πέρα από τις ΜΚΟ και σε άλλα μέλη του κοινού· και ότι (iv) οι πράξεις που δεν είναι νομικά δεσμευτικές και δεν έχουν εξωτερική ισχύ θα πρέπει επίσης να είναι δεκτικές προσφυγής.

Τον Σεπτέμβριο του 2017, στην πιο πρόσφατη σύνοδο των μερών της σύμβασης, η ΕΕ δήλωσε ότι θα συνεχίσει να διερευνά τρόπους και μέσα συμμόρφωσης με τη σύμβαση του Århus με τρόπο που συνάδει με τις θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξης της Ένωσης και με το σύστημα δικαστικού ελέγχου αυτής, λαμβανομένων υπόψη των ανησυχιών που εκφράζονται στο πλαίσιο της σύμβασης (στο εξής: Δήλωση της Budva).

Η υπόθεση θα συζητηθεί ξανά στην επόμενη σύνοδο των μερών της σύμβασης τον Οκτώβριο του 2021.

[7] 2005/370/ΕΚ: Απόφαση του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005, για σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος, ΕΕ L 124 της 17.5.2005, σ. 1-3.

[8] Βλ. https://www.unece.org/env/pp/compliance/Compliancecommittee/32TableEC.html

II. Η διοργανική απάντηση στα πορίσματα της επιτροπής

Το 2018, με την απόφαση (ΕΕ) 2018/881[9], το Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλει τα ακόλουθα, σύμφωνα με το άρθρο 241 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ):

- μελέτη σχετικά με τις επιλογές της ΕΕ για την εξέταση των πορισμάτων, μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2019,
- πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ή ενημέρωσης του Συμβουλίου σχετικά με άλλα μέτρα), μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2020.

Στις 10 Οκτωβρίου 2019, η Επιτροπή δημοσίευσε λεπτομερή εξωτερική μελέτη[10] σχετικά με τη λειτουργία της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα όσον αφορά πράξεις και παραλείψεις των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ, καθώς και τις επιλογές για τη βελτίωση της τρέχουσας κατάστασης. Περιλάμβανε λεπτομερή εξέταση των διοικητικών ελέγχων που διενεργήθηκαν από την Επιτροπή βάσει του κανονισμού. Βάσει αυτής της μελέτης, οι υπηρεσίες της Επιτροπής υπέβαλαν έκθεση σχετικά με την εφαρμογή από την ΕΕ της σύμβασης στον τομέα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (στο εξής: έκθεση)[11]. Τόσο η μελέτη όσο και η έκθεση έλαβαν υπόψη τα πορίσματα της επιτροπής, ωστόσο είχαν ευρύτερο πεδίο εφαρμογής· και στις δύο εξετάστηκαν τα πορίσματα στο πλαίσιο των θεμελιωδών αρχών της έννομης τάξης της ΕΕ και του συστήματος δικαστικού ελέγχου της, σύμφωνα με τη Δήλωση της Budva, και στο πλαίσιο των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ο Χάρτης).

Στην ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, που ακολούθησε στις 11 Δεκεμβρίου 2019, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να «εξετάσει το ενδεχόμενο αναθεώρησης του κανονισμού Århus για να βελτιωθεί η πρόσβαση σε διοικητικό και δικαστικό έλεγχο, σε επίπεδο ΕΕ, των πολιτών και των ΜΚΟ που εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με τη νομιμότητα αποφάσεων που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον» και να «αναλάβει επίσης δράση για να βελτιώσει την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων σε όλα τα κράτη μέλη».

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του της 15ης Ιανουαρίου 2020 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία[12], επανέλαβε ότι «είναι σημαντικό να διασφαλιστεί στους πολίτες της ΕΕ η ουσιαστική πρόσβαση στη δικαιοσύνη και στα έγγραφα, που κατοχυρώνεται στη Σύμβαση του Aarhus»· κάλεσε την Επιτροπή «να διασφαλίσει τη συμμόρφωση της ΕΕ με τη Σύμβαση» και εξέφρασε την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η Επιτροπή συζητά την αναθεώρηση του κανονισμού Århus.

---

9 Απόφαση (ΕΕ) 2018/881 του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2018, με το οποίο καλείται η Επιτροπή να υποβάλει μελέτη σχετικά με τις επιλογές της Ένωσης για την εξέταση των ευρημάτων της Επιτροπής συμμόρφωσης της Σύμβασης του Ώρχους στην υπόθεση ACCC/C/2008/32 και, εφόσον ενδείκνυται με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης, πρόταση για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1367/2006, ST/9422/2018/INIT, ΕΕ L 155 της 19.6.2018, σ. 6–7.

10 Μελέτη σχετικά με την εφαρμογή από την ΕΕ της σύμβασης του Århus στον τομέα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, τελική έκθεση, Σεπτέμβριος 2019, 07.0203/2018/786407/SER/ENV.E.4.

11 Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή από την Ευρωπαϊκή Ένωση της σύμβασης του Århus στον τομέα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, SWD (2019)378 final.

12 Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15ης Ιανουαρίου 2020 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (2019/2956(RSP)).

III. Κύρια πορίσματα της έκθεσης

Όσον αφορά τα δύο πρώτα πορίσματα της Επιτροπής που βασίζονται σε αναλυτικές εργασίες και λαμβανομένων υπόψη των αλλαγών που εισήγαγε η Συνθήκη της Λισαβόνας στο άρθρο 263 της ΣΛΕΕ, η έκθεση εντόπισε δύο ελλείψεις στον κανονισμό που τώρα προτείνεται να αντιμετωπιστούν μέσω νομοθετικής δράσης:

- Οι τρέχουσες δυνατότητες διοικητικού ελέγχου βάσει του κανονισμού επεκτείνονται μόνο σε διοικητικές πράξεις ατομικού περιεχομένου και δεν περιλαμβάνουν πράξεις γενικού περιεχομένου. Αυτό αναγνωρίστηκε ως ο κύριος περιορισμός για τις ΜΚΟ που επιδιώκουν να προσβάλουν διοικητικές πράξεις σε επίπεδο ΕΕ.
- Το ισχύον πεδίο εφαρμογής καλύπτει μόνο πράξεις «δυνάμει» του περιβαλλοντικού δικαίου. Το άρθρο 9 παράγραφος 3 της σύμβασης χρησιμοποιεί διαφορετική διατύπωση και αναφέρεται σε πράξεις «οι οποίες συνιστούν παράβαση διατάξεων του (...) δικαίου σχετικά με το περιβάλλον». Αν και η τρέχουσα διατύπωση του κανονισμού, όπως ερμηνεύεται από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), είναι ευρεία, υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το εάν το πεδίο εφαρμογής του αντιστοιχεί με ακρίβεια με αυτό του άρθρου 9 παράγραφος 3 της σύμβασης.

Επιπλέον, σύμφωνα με την έκθεση υπήρχαν περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά τα χρονικά πλαίσια για διοικητικό έλεγχο που ορίζονται στον κανονισμό. Συγκεκριμένα, επισημάνθηκε ότι το περιθώριο των 12 εβδομάδων που έχουν στη διάθεσή τους τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ για να απαντήσουν σε αίτημα διοικητικού ελέγχου έχει αποδειχτεί ότι είναι πολύ σύντομο και δύσκολο να τηρηθεί[13].

IV. Οι αλλαγές που εισήγαγε η νομοθετική πρόταση

IV.α. Διεύρυνση της επανεξέτασης ώστε να συμπεριληφθούν πράξεις γενικού περιεχομένου

Η Επιτροπή προτείνει να διευρυνθεί ο ορισμός της «διοικητικής πράξης», ώστε να καταστεί δυνατό για τις ΜΚΟ να ζητούν τον διοικητικό έλεγχο οποιασδήποτε μη νομοθετικής πράξης που εκδίδεται από θεσμικό όργανο ή οργανισμό της ΕΕ, η οποία έχει νομικά δεσμευτικές και εξωτερικές επιπτώσεις και περιέχει διατάξεις που μπορεί, λόγω των επιπτώσεών τους, να αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο στ), εξαιρουμένων των διατάξεων της παρούσας πράξης για τις οποίες το δίκαιο της ΕΕ απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο. Πρόκειται για σημαντική αλλαγή του πεδίου εφαρμογής από το ισχύον νομικό κείμενο του κανονισμού Århus, ο οποίος αναφέρεται μόνο σε «πράξεις ατομικού περιεχομένου»[14].

IV.β. Εναρμόνιση των παραπομπών στο περιβαλλοντικό δίκαιο με τις απαιτήσεις της σύμβασης

Η πρόταση διευκρινίζει ότι η διοικητική πράξη πρέπει να περιέχει διατάξεις που ενδέχεται, λόγω των επιπτώσεών τους, να αντιβαίνουν στο περιβαλλοντικό δίκαιο κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του κανονισμού.

---

13 Βλ. ειδικότερα, Μελέτη, τμήμα 3.2.3.1.

14 Το άρθρο 10 του κανονισμού επιτρέπει επίσης την προσβολή παραλείψεων. Η αιτιολογική σκέψη 11 διευκρινίζει ότι οι *«παραλείψεις θα πρέπει να εξετάζονται εφόσον υφίσταται υποχρέωση έκδοσης (...) πράξης»*.

Η τρέχουσα διατύπωση του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του κανονισμού καθιστά δυνατή την αναθεώρηση των διοικητικών πράξεων «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος». Αυτό σημαίνει ότι, μέχρι στιγμής, κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον μια πράξη μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αίτησης εσωτερικής επανεξέτασης, τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ έχουν εξετάσει έως τώρα αποκλειστικά το εάν η αμφισβητούμενη διοικητική πράξη προοριζόταν να συμβάλει σε στόχους περιβαλλοντικής πολιτικής, αντί να εστιάσουν στο κατά πόσο παραβιάζει ή μη το περιβαλλοντικό δίκαιο.

Ωστόσο, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι η εσωτερική επανεξέταση είναι δυνατή για όλες τις πράξεις με επιπτώσεις στους στόχους περιβαλλοντικής πολιτικής. Πράγματι, πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη σύμφωνα με το άρθρο 1 της σύμβασης σε σχέση με τα «περιβαλλοντικά θέματα»[15] και η ΕΕ δεσμεύτηκε να εφαρμόσει τους «σχετικούς κανόνες του δικαίου της ΕΕ» «στον τομέα που καλύπτει η σύμβαση» κατά την κατάθεση του εγγράφου κύρωσης της σύμβασης[16].

Επομένως, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί ο ορισμός των διοικητικών πράξεων ώστε να περιλαμβάνει και πράξεις που δεν εκδόθηκαν δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος, αλλά περιέχουν διατάξεις που ενδέχεται, λόγω των επιπτώσεών τους, να αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του κανονισμού.

Αυτό αντιστοιχεί στην τρέχουσα κατάσταση της ενσωμάτωσης περιβαλλοντικών πλευρών σε άλλες πολιτικές της ΕΕ, κατά το άρθρο 11 της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο οι «απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη».

Το πεδίο εφαρμογής του μηχανισμού εσωτερικής επανεξέτασης θα πρέπει να είναι συνεπές με το άρθρο 9 παράγραφος 3 της σύμβασης, το οποίο αφορά τις πράξεις «που αντιβαίνουν στο περιβαλλοντικό δίκαιο». Επομένως, καθοριστικό κριτήριο για τον καθορισμό των λόγων βάσει των οποίων μπορεί να διενεργηθεί η εσωτερική επανεξέταση είναι ο προσδιορισμός των παραβιάσεων του περιβαλλοντικού δικαίου της ΕΕ.

Όσον αφορά τον ορισμό του περιβαλλοντικού δικαίου της ΕΕ, το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του ισχύοντος κανονισμού δίνει στο περιβαλλοντικό δίκαιο ευρύ ορισμό. Επομένως, ορίζει το «περιβαλλοντικό δίκαιο» ως «νομοθεσία της [Ένωσης] η οποία, ανεξάρτητα από τη νομική της βάση, συμβάλλει στην επιδίωξη των στόχων της [ενωσιακής] πολιτικής για το περιβάλλον κατά τα οριζόμενα στη συνθήκη, ήτοι τη διαφύλαξη, την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, την προστασία της ανθρώπινης υγείας, τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων και την προαγωγή

---

15 «*Προκειμένου να συμβάλουν στην προστασία του δικαιώματος κάθε ατόμου από τις παρούσες και μελλοντικές γενεές να ζει σε περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία του, κάθε μέρος εξασφαλίζει τα δικαιώματα της πρόσβασης σε πληροφορίες, της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης».* (η επισήμανση είναι των συντακτών).

16 Απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005, για σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος, ΕΕ L 124 της 17.5.2005, σ. 1–3.

μέτρων σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων»[17].

Προτείνεται ο κανονισμός να προβλέπει συγκεκριμένα ότι, κατά την αναφορά των λόγων της αίτησης επανεξέτασης, ο αιτών θα πρέπει να αποδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η διοικητική πράξη αντιτίθεται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ. Όπως απαιτείται από τη νομολογία, «προκειμένου να διευκρινίσει τους λόγους [εσωτερικής] επανεξετάσεως κατά τον απαιτούμενο τρόπο, ο αιτούμενος την εσωτερική επανεξέταση διοικητικής πράξεως δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος οφείλει να αναφέρει τα ουσιώδη πραγματικά στοιχεία ή τα νομικά επιχειρήματα τα οποία δύνανται να θεμελιώσουν εύλογες αμφιβολίες, δηλαδή ουσιώδεις όσον αφορά την εκτίμηση στην οποία προέβη το θεσμικό όργανο ή το όργανο της Ένωσης με την οικεία πράξη»[18].

IV.γ. Παράταση των προθεσμιών για τη διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης

Η πρόταση παρατείνει τις προθεσμίες για τη διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης ώστε να εξασφαλιστεί η κατάλληλη ποιότητα αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει παράταση δύο εβδομάδων για τις ΜΚΟ και παράταση τεσσάρων εβδομάδων για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Ο επιπλέον διαθέσιμος χρόνος για τις ΜΚΟ θα πρέπει να τους δίνει τη δυνατότητα να παρέχουν τα απαραίτητα πραγματικά και νομικά επιχειρήματα όταν θέτουν υπό αμφισβήτηση διοικητικές πράξεις και παραλείψεις που αντιβαίνουν στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ. Η παράταση του διαθέσιμου χρόνου για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ για την παροχή απαντήσεων θα πρέπει να τους δίνει τη δυνατότητα να πραγματοποιούν πιο εμπεριστατωμένες επανεξετάσεις. Ο επιπλέον διαθέσιμος χρόνος θα πρέπει επίσης να ενισχύσει το δικαίωμα χρηστής διοίκησης σύμφωνα με το άρθρο 41 του Χάρτη.

V. Ποιος μπορεί να ζητήσει διοικητικό έλεγχο;

Ο διοικητικός έλεγχος βάσει του κανονισμού είναι μόνο ένας από τους τρόπους με τους οποίους η ΕΕ πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 9 παράγραφος 3 της σύμβασης. Η συμμόρφωση με το άρθρο 9 παράγραφος 3 δεν εξαρτάται μόνο από τον κανονισμό.

Το άρθρο 9 παράγραφος 3 της σύμβασης μπορεί να εφαρμοστεί είτε μέσω διοικητικού ελέγχου είτε μέσω δικαστικού ελέγχου (ή και των δύο). Αποβλέπει στο όφελος του «κοινού», κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 4 της σύμβασης του Århus[19]. Καλύπτει τόσο τα άτομα όσο και τις ΜΚΟ· τα ακριβή δικαιώματα θα καθορίζονται (στο πλαίσιο αυτό) από το δίκαιο της ΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3 της σύμβασης[20].

Πρώτον, αν και τα άτομα δεν μπορούν να ζητήσουν διοικητικό έλεγχο βάσει του κανονισμού, έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν δικαστικό έλεγχο πράξεων και παραλείψεων των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ σε περιπτώσεις στις οποίες πληρούνται οι προϋποθέσεις

---

17 Η «*καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος»,* που αναφέρεται στο άρθρο 191 της ΣΛΕΕ, το οποίο καθορίζει τους στόχους της πολιτικής της ΕΕ για το περιβάλλον, θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνεται στον ορισμό.

18 Βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Σεπτεμβρίου 2019 στην υπόθεση C-82/17 P, *TestBioTech κ.λπ. κατά Επιτροπής* , ECLI:EU:C:2019:719, σκέψη 69.

19 Το άρθρο 2 παράγραφος 4 ορίζει ότι το *«κοινό»* είναι *«ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, και, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική, οι ενώσεις, οργανισμοί ή ομάδες τους»*.

20 Το άρθρο 9 παράγραφος 3 ορίζει ότι *«… κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, σε περίπτωση που πληροί τα τυχόν κριτήρια που καθορίζονται στο εθνικό του δίκαιο, το κοινό διαθέτει πρόσβαση σε διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, προκειμένου να προσβάλει πράξεις και παραλείψεις από ιδιώτες και δημόσιες αρχές, οι οποίες συνιστούν παράβαση διατάξεων του εθνικού του δικαίου σχετικά με το περιβάλλον»* (η επισήμανση είναι των συντακτών).

που ορίζονται στη ΣΛΕΕ, όπως εξηγείται παρακάτω. Η σύμβαση απαιτεί από τα μέρη να δίνουν τη δυνατότητα είτε διοικητικού είτε δικαστικού ελέγχου, ωστόσο όχι απαραίτητα και των δύο.

Όταν υπάρχουν εθνικά εκτελεστικά μέτρα, τα άτομα μπορούν να τα προσβάλουν ενώπιον εθνικού δικαστηρίου και να ζητήσουν από το εθνικό δικαστήριο να προβεί σε παραπομπή στο ΔΕΕ με σκοπό την επανεξέταση της εγκυρότητας της σχετικής πράξης της ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

Επιπλέον, σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, τα άτομα μπορούν να ασκούν άμεσες προσφυγές στο Γενικό Δικαστήριο για: (i) πράξεις που απευθύνονται σε αυτά· (ii) πράξεις που τα αφορούν άμεσα και ατομικά· και (iii) κανονιστικές πράξεις που τα αφορούν ατομικά χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα.

Δεύτερον, η ίδια η σύμβαση αναγνωρίζει ότι οι ΜΚΟ θα πρέπει να έχουν προνομιακή πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε σύγκριση με τα άτομα[21]. Ο περιορισμός της χρήσης του μηχανισμού διοικητικού ελέγχου στις ΜΚΟ είναι συνεπής τόσο με αυτή τη διαφοροποίηση όσο και με την ανάγκη να παρέχεται στις ΜΚΟ άμεση πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε επίπεδο ΕΕ (με προσφυγή βάσει του άρθρου 263 τέταρτο εδάφιο της ΣΛΕΕ κατά της απάντησης στην αίτηση για εσωτερική επανεξέταση) χωρίς να απαιτείται τροποποίηση των Συνθηκών[22].

Τρίτον, πολλές πράξεις που εκδίδονται από τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ είναι γενικού περιεχομένου. Η παροχή πρόσβασης στις ΜΚΟ στον μηχανισμό διοικητικού ελέγχου δικαιολογείται από το γεγονός ότι, όπως υπενθυμίζεται παραπάνω[23], οι ΜΚΟ είναι συχνά σε καλύτερη θέση να εκπροσωπήσουν αποτελεσματικά τις ανησυχίες που αφορούν το δημόσιο συμφέρον και την κοινωνία των πολιτών σε αυτόν τον τομέα με επαγγελματικά, βάσιμα και τεκμηριωμένα επιχειρήματα.

Τέταρτον, το να δοθεί σε όλα τα άτομα η δυνατότητα να ζητήσουν διοικητικό έλεγχο θα ισοδυναμούσε με κατάσταση παρόμοια με αυτή που περιγράφεται από την επιτροπή συμμόρφωσης της σύμβασης του Århus ως λαϊκή αγωγή (actio popularis), η οποία δεν απαιτείται βάσει της σύμβασης[24].

Από την άλλη, όσον αφορά τις κανονιστικές πράξεις που δεν περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις νομιμοποίησης σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, εάν ο κανονισμός παρείχε νομιμοποίηση στα άτομα, αυτό θα μπορούσε να σημαίνει την παροχή στα άτομα του δικαιώματος να ζητούν και διοικητικό και δικαστικό έλεγχο για το ίδιο αντικείμενο. Ωστόσο και πάλι, κάτι τέτοιο δεν απαιτείται από τη σύμβαση. Τα μέρη μπορούν να προβλέψουν τη δυνατότητα διοικητικού ή δικαστικού ελέγχου.

---

21 Βλ. ειδικότερα άρθρο 9 παράγραφος 2 της σύμβασης.

22 Σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, οι ΜΚΟ δεν είχαν μέχρι στιγμής τη δυνατότητα να αποδείξουν ότι διοικητική πράξη τις αφορά άμεσα και, ως εκ τούτου, δεν έχουν μπορέσει να κινήσουν διαδικασία κατά τέτοιας πράξης απευθείας ενώπιον του ΔΕΕ. Επομένως, το άρθρο 10 του κανονισμού παρέχει στις ΜΚΟ τη δυνατότητα να ζητήσουν διοικητικό έλεγχο. Από την άλλη, σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού, ΜΚΟ η οποία υποβάλει αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης σύμφωνα με το άρθρο 10 δύναται στη συνέχεια να προσφύγει στο ΔΕΕ.

23 Βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston της 12ης Οκτωβρίου 2017 στην υπόθεση C- 664/15, *Protect Natur,* ECLI:EU:C:2017:760, σκέψη 77, όπως παρατίθεται στη σελίδα 1 της παρούσας αιτιολογικής έκθεσης.

24 Βλ. τα πορίσματα της επιτροπής για την υπόθεση ACCC/C/2005/11 (Βέλγιο), όπως αναφέρεται στη σελίδα 191 του οδηγού εφαρμογής της σύμβασης του Århus.

Πέμπτον, η συνοχή με το επίπεδο πρόσβασης στη δικαιοσύνη που παρέχεται σε εθνικό επίπεδο βάσει της σύμβασης είναι επίσης σημαντική. Θα ήταν ασυνεπές να δημιουργηθεί δικαίωμα επανεξέτασης για τα άτομα σε επίπεδο ΕΕ χωρίς να υπάρχει ισοδύναμο επίπεδο πρόσβασης σε εθνικό επίπεδο για παρόμοιες κατηγορίες πράξεων και παραλείψεων (όπως εθνικά κυβερνητικά διατάγματα ή άλλες πράξεις γενικής εφαρμογής).

Συνεπώς, αν και οι μηχανισμοί προσφυγής που είναι στη διάθεση των ΜΚΟ και των ατόμων είναι διαφορετικοί, το σύστημα της ΕΕ παρέχει σε κάθε αιτούντα πρόσβαση σε διοικητική και/ή δικαστική προσφυγή[25]. Όπως εξηγήθηκε, η αναθεώρηση του κανονισμού Århus είναι μέρος μιας ευρύτερης προσπάθειας για διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόσβασης όλων στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

VI. Το ζήτημα των διοικητικών πράξεων που δεν έχουν νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ

Στην έκθεση αναλύεται επίσης το ζήτημα του αποκλεισμού από το πεδίο της εσωτερικής επανεξέτασης των πράξεων που δεν έχουν «νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ». Αυτό ισχύει επί του παρόντος σύμφωνα με τον ορισμό των διοικητικών πράξεων που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του κανονισμού. Το σημείο αυτό το έθιξε επίσης η Επιτροπή στα πορίσματά της[26].

Αν και η ορολογία δεν είναι πανομοιότυπη, το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω εξαίρεσης στον κανονισμό είναι σύμφωνο με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 263 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, όπως ερμηνεύεται από τη νομολογία του ΔΕΕ[27]. Το άρθρο 263 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ παρέχει στο ΔΕΕ τη δικαιοδοσία να ελέγχει «τη νομιμότητα των νομοθετικών πράξεων, πράξεων του Συμβουλίου, της Επιτροπής, και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, εκτός των συστάσεων και γνωμών, και των πράξεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που παράγουν νομικά αποτελέσματα έναντι τρίτων». Προβλέπει επίσης ότι το ΔΕΕ «ελέγχει επίσης τη νομιμότητα των πράξεων των λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης που προορίζονται να παράγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων».

Η διατύπωση τόσο του ισχύοντος άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του κανονισμού όσο και του άρθρου 263 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δείχνει ότι οι πράξεις που δεν προορίζονται να παράγουν έννομα αποτελέσματα δεν εμπίπτουν στο πεδίο του διοικητικού ελέγχου βάσει του κανονισμού και του δικαστικού ελέγχου βάσει των Συνθηκών αντίστοιχα. Αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι οι συστάσεις και οι γνώμες (που δεν είναι δεσμευτικές) εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 263 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ[28].

Όσον αφορά τις απαιτήσεις πρόσβασης στη δικαιοσύνη σύμφωνα με τη σύμβαση του Århus, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι μόνο οι πράξεις που προορίζονται να παράγουν έννομα αποτελέσματα μπορούν να «παραβιάζουν» το περιβαλλοντικό δίκαιο, όπως αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 3 της σύμβασης. Είναι σαφές ότι για πράξεις που δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα δεν μπορεί, επομένως, να θεωρηθεί ότι παραβιάζουν το περιβαλλοντικό δίκαιο, κατά την έννοια του άρθρου 9 παράγραφος 3 της σύμβασης του Århus.

Με βάση τα ανωτέρω, και καθώς η επιτροπή συμμόρφωσης της σύμβασης του Århus στα πορίσματά της έλαβε υπόψη τον μηχανισμό εσωτερικής επανεξέτασης που προβλέπεται στον

[25] Βλ. έκθεση, τμήμα 4.2.
[26] Βλ. πορίσματα, μέρος II, όπως παρατίθεται παραπάνω, σημείο 102 και επ.
[27] Υπόθεση C-583/11 P, ECLI:EU:C:2013:625, σκέψη 56.
[28] Βλ. SWD(2019) 378 final, σελίδες 23-24.

κανονισμό Århus μόνο ως τρόπο «αντιστάθμισης» των απαιτήσεων που ισχύουν για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη δυνάμει του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ[29], δεν είναι σκόπιμο να επιτραπεί ο διοικητικός έλεγχος των πράξεων που δεν προορίζονται να παράγουν έννομα αποτελέσματα.

Ταυτόχρονα, η νομολογία επιβεβαιώνει ότι η ονομασία ή ο τύπος της πράξεως δεν έχουν σημασία. Καθοριστική σημασία έχουν η ισχύς, το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής της[30]. Ενδέχεται να προσβληθούν πράξεις που έχουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα παρά την κατηγοριοποίησή τους και οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τα συμφέροντα του αιτούντος, αλλάζοντας τη νομική του θέση[31].

- **Β. Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η πρόταση είναι συνεπής και συμπληρωματική προς τις υφιστάμενες διατάξεις στον τομέα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Οι διατάξεις αυτές περιλαμβάνουν ιδίως:

– Το άρθρο 6 παράγραφος 2 της οδηγίας για την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες[32]·

– το άρθρο 13 της οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη[33]·

– το άρθρο 25 της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές[34]·

– το άρθρο 11 της οδηγίας για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων[35]· και

– και το άρθρο 23 της οδηγίας 2012/18/ΕΕ[36] «Seveso III»[37].

---

29 Πορίσματα της επιτροπής συμμόρφωσης της σύμβασης του Århus στην υπόθεση ACCC/2008/32, μέρος II, όπως παρατίθεται, σημείο 122.

30 Στην υπόθεση 22/70 *Επιτροπή κατά Συμβουλίου* Συλλογή 1971, σ. 263, ECLI:EU:C:1971:32, το Δικαστήριο έκρινε ότι η προσφυγή ακυρώσεως πρέπει να είναι δυνατή εναντίον οποιωνδήποτε πράξεων των κοινοτικών οργάνων, όποια και αν είναι η φύση ή η μορφή τους, οι οποίες αποσκοπούν στη δημιουργία εννόμων αποτελεσμάτων (σκέψη 42). Βλ. επίσης υπόθεση C-57/95. ECLI:EU:C:1997:164.

31 Βλ. επίσης την απόφαση στην υπόθεση C-325/91 *Γαλλία κατά Επιτροπής* Συλλογή 1993, σ. I-3283· συνεκδικασθείσες υποθέσεις 1/57 και 14/57 *Usines à tubes de la Sarre* κατά *Ανωτάτης Αρχής* Συλλογή 1957, σ. 105· συνεκδικασθείσες υποθέσεις 316/82 και 40/83 *Kohler κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου* Συλλογή 1984, σ. 641.

32 Οδηγία 2003/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ΕΕ L 41 της 14.2.2003, σ. 26–32.

33 Οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας, ΕΕ L 143 της 30.4.2004 σ. 56-75.

34 Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης), ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17-119.

35 Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, ΕΕ L 26 της 28.1.2012, σ. 1–21.

36 Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου, ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 1–37.

37 Βλ. επίσης την αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/2284 για τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών, η οποία περιέχει ρητή αναφορά στη νομολογία του ΔΕΕ για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σύμφωνα με το σημείο 28 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, C/2017/2616, ΕΕ C 275 της 18.8.2017, σ. 1–39.

Καλύπτουν αποφάσεις, πράξεις και παραλείψεις σχετικά με αιτήσεις για περιβαλλοντικές πληροφορίες, εκείνες που υπόκεινται στις διατάξεις περί συμμετοχής του κοινού της οδηγίας ΕΠΕ, βιομηχανικές άδειες και εκείνες που αφορούν την περιβαλλοντική ευθύνη.

- **Γ. Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η πρόταση συμβάλλει στην ενίσχυση του κράτους δικαίου, σύμφωνα με τις τρέχουσες προτεραιότητες της Επιτροπής σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στην προστασία του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής μας[38]. Συγκεκριμένα, συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα του συστήματος διοικητικού και δικαστικού ελέγχου της ΕΕ και, ως εκ τούτου, ενισχύει την εφαρμογή των άρθρων 41 και 47 του Χάρτη.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

- **Α. Νομική βάση**

Η νομική βάση για δράση στον εν λόγω τομέα είναι το άρθρο 192 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Αυτό συνάδει με την αρχική νομική βάση του κανονισμού στην τροποποίηση του οποίου αποσκοπεί η πρόταση (άρθρο 175 παράγραφος 1 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας), νυν άρθρο 192 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ[39]. Η πρόταση αποσκοπεί στη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος, μέσω της βελτίωσης της διαδικασίας διοικητικού ελέγχου που έχουν στη διάθεσή τους οι ΜΚΟ όσον αφορά τις διοικητικές πράξεις και παραλείψεις των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ όπου αυτές παραβιάζουν το περιβαλλοντικό δίκαιο.

- **Β. Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)**

Η ΕΕ έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη της όσον αφορά τη ρύθμιση περιβαλλοντικών θεμάτων. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να νομοθετεί μόνο μέχρι του σημείου που επιτρέπεται από τις Συνθήκες και οφείλει να τηρεί τις αρχές της αναγκαιότητας, της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Η δράση σε επίπεδο ΕΕ είναι απαραίτητη εδώ διότι η ΕΕ είναι μέρος της σύμβασης και οφείλει να συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση, η οποία είναι δεσμευτική για την ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 216 της ΣΛΕΕ. Η πρωτοβουλία αφορά την εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης σχετικά με τον διοικητικό ή δικαστικό έλεγχο ορισμένων κατηγοριών πράξεων της ΕΕ. Επομένως, οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν μόνο σε επίπεδο ΕΕ και επιβεβαιώνεται η προστιθέμενη αξία της πρωτοβουλίας ΕΕ.

Ταυτόχρονα, είναι σκόπιμο να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης τροποποίησης οι διατάξεις των διοικητικών πράξεων για τις οποίες το δίκαιο της ΕΕ απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε εθνικό επίπεδο.

Αυτό συμβαίνει επειδή οι εν λόγω πράξεις θα μπορούν να προσβληθούν απευθείας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Σύμφωνα με το άρθρο 267 της ΣΛΕΕ, τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του συστήματος έκδοσης προδικαστικών

[38] Πολιτικές κατευθύνσεις της Επιτροπής, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_el.pdf

[39] Αξίζει να σημειωθεί ότι το άρθρο 192 παράγραφος 1 δεν αναφέρεται στο άρθρο 106α παράγραφος 1 της συνθήκης Ευρατόμ, που αφορά την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της ΣΕΕ και της ΣΛΕΕ. Βλ. επίσης την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα) της 27ης Φεβρουαρίου 2018 στην υπόθεση T-307/16 - CEE ECLI:EU:T:2018:97, σκέψη 49.

αποφάσεων επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων ως δικαστήρια κοινού δικαίου της έννομης τάξεως της Ένωσης[40].

- **Γ. Αναλογικότητα**

Η πρόταση δεν υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την επίτευξη συμμόρφωσης με τις διατάξεις της σύμβασης. Οι επιλογές πολιτικής που έγιναν επιβεβαιώνουν την εκτίμηση της αναλογικότητας. Συγκεκριμένα, η πρόταση:

- διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του μηχανισμού εσωτερικής επανεξέτασης ώστε να περιλαμβάνει μη νομοθετικές πράξεις γενικού περιεχομένου, ωστόσο, εξαιρεί τις διατάξεις των εν λόγω πράξεων για τις οποίες το δίκαιο της ΕΕ απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο·
- ορίζει ότι καλύπτονται μόνο μη νομοθετικές πράξεις και παραλείψεις που, λόγω των επιπτώσεών τους, αντιτίθενται προς το περιβαλλοντικό δίκαιο. Η διατύπωση αυτή ταιριάζει με τη διατύπωση και τους στόχους πολιτικής της σύμβασης, και έτσι εξασφαλίζεται η ασφάλεια δικαίου και η συμμόρφωση με τη σύμβαση·
- δεν έχει ως στόχο να συμπεριλάβει πράξεις που δεν έχουν νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ, σύμφωνα με τη φύση του συστήματος δικαστικού ελέγχου της ΕΕ, που αποτυπώνεται, ιδίως, στο άρθρο 263 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ·
- προσφέρει προστιθέμενη αξία παρέχοντας στις ΜΚΟ, ως εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και του δημόσιου συμφέροντος, πρόσθετες ευκαιρίες για ζητήσουν τον έλεγχο διοικητικών πράξεων που αντιτίθενται προς το περιβαλλοντικό δίκαιο. Ωστόσ, για τους λόγους που εξηγούνται παραπάνω, δεν επεκτείνει τα δικαιώματα που παρέχονται στα άτομα βάσει της προτεινόμενης τροποποίησης.

Η πρόταση βασίζεται στα πορίσματα της έκθεσης και της συνοδευτικής μελέτης. Η επιλογή πολιτικής επιβεβαιώθηκε από λεπτομερή ανάλυση που έδειξε ότι δεν υπάρχουν βιώσιμες επιλογές πέραν των προτεινόμενων μέτρων.

- **Δ. Επιλογή της νομικής πράξης**

Η νομική πράξη που επιλέγεται είναι ο κανονισμός, όπως η νομική πράξη της οποίας προτείνεται η τροποποίηση.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Α. Εκ των υστέρων αξιολογήσεις/έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Η πρόταση βασίζεται σε στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στην έκθεση· περαιτέρω στοιχεία και ανάλυση είναι διαθέσιμα στη δημοσιευμένη μελέτη. Τα έγγραφα παρείχαν ολοκληρωμένη εκ των υστέρων αξιολόγηση των διατάξεων του κανονισμού σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα σε επίπεδο ΕΕ.

[40] Γνωμοδότηση 1/09 του Δικαστηρίου (ολομέλεια) της 8ης Μαρτίου 2011, δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, *Δημιουργία ενοποιημένου συστήματος επιλύσεως διαφορών σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας*, ECLI:EU:C:2011:123, σκέψη 80.

- **Β. Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας, στις 20 Δεκεμβρίου 2018 ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση 12 εβδομάδων με σκοπό την υποστήριξη της μελέτης σχετικά με την εφαρμογή από την ΕΕ της σύμβασης στον τομέα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα. Η διαβούλευση παρέμεινε ανοιχτή έως τις 14 Μαρτίου 2019. Η διαβούλευση περιλάμβανε επιγραμμικό ερωτηματολόγιο σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ που διανεμήθηκε μέσω του εργαλείου EU Survey.

Η δημόσια διαβούλευση έδωσε συνέχεια στον αρχικό χάρτη πορείας για το θέμα της εφαρμογής της σύμβασης από την ΕΕ στον τομέα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, που δημοσιεύθηκε με σκοπό την υποβολή ανατροφοδότησης μεταξύ 8 Μαΐου 2018 και 5 Ιουνίου 2018· τα αποτελέσματα είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο[41]. Η διαδικασία συμπληρώθηκε από άλλες στοχοθετημένες διαβουλεύσεις με συμμετοχή ενδιαφερομένων από ευρύ φάσμα ομάδων ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων επιχειρήσεων, ΜΚΟ, ακαδημαϊκών φορέων, κρατών μελών, εθνικών δικαστικών αρχών και θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Στη δημόσια διαβούλευση[42] δόθηκαν 175 απαντήσεις· το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών προερχόταν από άτομα (30 %). Απαντήσεις δόθηκαν και από περιβαλλοντικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ (19,4 %) και δημόσιων αρχών (18,9 %). Οι επιχειρήσεις και οι επιχειρηματικές ενώσεις αντιπροσώπευαν το 17 % των συνολικών απαντήσεων που ελήφθησαν.

Οι απαντήσεις που υποβλήθηκαν από περιβαλλοντικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ και ατόμων, έδειξαν δυσαρέσκεια για τα υφιστάμενα μέσα προσφυγής κατά πράξεων της ΕΕ και ζήτησαν την ανάληψη δράσης. Από την άλλη, οι απαντήσεις που υποβλήθηκαν από επιχειρήσεις, επιχειρηματικές ενώσεις και δημόσιες αρχές έδειξαν κυρίως θετική άποψη για την τρέχουσα κατάσταση. Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης επιβεβαίωσαν τις προτεραιότητες που προσδιορίστηκαν από την Επιτροπή για θέματα που εγείραν ανησυχίες όσον αφορά τον κανονισμό. Συγκεκριμένα, τα θέματα στα οποία δόθηκε η μεγαλύτερη σημασία από τους ερωτηθέντες ήταν το γεγονός ότι η αμφισβητούμενη πράξη ή παράλειψη θα πρέπει να είναι ατομικού περιεχομένου και ότι ο κανονισμός περιορίζει τη δυνατότητα προσβολής σε πράξεις ή παραλείψεις δυνάμει του περιβαλλοντικού δικαίου. Οι περισσότερες επιχειρήσεις και επιχειρηματικές ενώσεις θεώρησαν μικρή τη σημασία αυτών και άλλων θεμάτων. Αντίθετα, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις και οι ΜΚΟ απέδωσαν μεγάλη σημασία σε αυτά τα θέματα συνολικά[43].

Επιπλέον, ο ανάδοχος που πραγματοποίησε τη μελέτη διοργάνωσε δύο συναντήσεις ομάδων εστίασης ενδιαφερομένων στις 22 Ιανουαρίου 2019, με τη συμμετοχή εκπροσώπων του κλάδου και ΜΚΟ[44]. Τα αποτελέσματα των συναντήσεων αυτών επιβεβαίωσαν τα πορίσματα της δημόσιας διαβούλευσης.

---

41 https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1743-EU-implementation-of-the-Aarhus-Convention-in-the-area-of-access-to-justice-in-environmental-matters.

42 Τα αποτελέσματα είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο, στη διεύθυνση:https://ec.europa.eu/environment/aarhus/consultations.htm.

43 Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα της ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης είναι διαθέσιμες στη μελέτη.

44 Πρακτικά διαθέσιμα στο παράρτημα 6 της μελέτης.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε επίσης ορισμένες συναντήσεις με εμπειρογνώμονες των κρατών μελών[45], για να τους ενημερώσει για την πρόοδο της μελέτης και για την ανταλλαγή απόψεων. Οι συναντήσεις αυτές επιβεβαίωσαν ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν ζητήματα σχετικά με το δικαίωμα προσβολής εθνικών εκτελεστικών μέτρων.

Επιπλέον, η Επιτροπή συγκάλεσε διάφορες συνεδριάσεις με άλλους ενδιαφερομένους, στις οποίες παρουσιάστηκε η σημειωθείσα πρόοδος όσον αφορά τη μελέτη και ανταλλάχθηκαν απόψεις:

- δύο συναντήσεις ενδιαφερομένων στο πλαίσιο του Φόρουμ για την περιβαλλοντική συμμόρφωση και διακυβέρνηση με ΜΚΟ, εκπροσώπους του κλάδου και κράτη μέλη (30 Νοεμβρίου 2018 και 29 Μαΐου 2019)·
- ειδική συνεδρίαση μεταξύ της Επιτροπής και εθνικών δικαστών σχετικά με το άρθρο 267 της ΣΛΕΕ όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (29 Ιανουαρίου 2019).

Τέλος, στις 6 Μαρτίου 2020 δημοσιεύθηκε χάρτης πορείας που περιγράφει τη νομοθετική πρωτοβουλία, οποίος παρέμεινε ανοιχτός για την υποβολή ανατροφοδότησης έως τις 3 Απριλίου[46]. Στο πλαίσιο αυτό δόθηκαν συνολικά 175 απαντήσεις, περίπου τα δύο τρίτα από άτομα και το ένα τρίτο από οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων επιχειρηματικών και περιβαλλοντικών ενώσεων. Η ανάλυση των απαντήσεων επιβεβαίωσε ότι οι περισσότερες ανησυχίες είχαν ήδη διατυπωθεί κατά τη διάρκεια προηγούμενων διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ως εκ τούτου, είχαν ήδη αξιολογηθεί λεπτομερώς στη μελέτη και την έκθεση και ελήφθησαν υπόψη στην πρόταση.

Τα περισσότερα άτομα εξέφρασαν ανησυχίες όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε εθνικό επίπεδο. Οι ανησυχίες αυτές θα αντιμετωπιστούν μέσω των δράσεων που περιγράφονται στην ανακοίνωση που συνοδεύει την πρόταση. Ορισμένα άτομα ζήτησαν επίσης τη δυνατότητα υποβολής καταγγελιών και αναφορών απευθείας στα θεσμικά όργανα της ΕΕ· υπάρχουν ήδη διαθέσιμοι τέτοιοι μηχανισμοί[47].

Παρατηρήσεις υπέβαλαν επίσης αρκετές επιχειρηματικές ενώσεις. Όπως και πριν, εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με πιθανές επιπρόσθετες επιβαρύνσεις και οικονομικές συνέπειες. Βάσει της εκτεταμένης αξιολόγησης της διαθέσιμης βάσης τεκμηρίωσης, συνήχθη το συμπέρασμα ότι οι προτεινόμενες νομοθετικές αλλαγές και οι δράσεις που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση που εκδόθηκε δεν θα είχαν ως αποτέλεσμα σημαντική πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση ή ανασφάλεια δικαίου και θα παρείχαν μια ισορροπημένη προσέγγιση.

Οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ επανέλαβαν επίσης ορισμένα σημαντικά ζητήματα. Τα ζητήματα αυτά δεν ήταν νέα και αξιολογήθηκαν με προσοχή. Ωστόσο, το ένα από αυτά χρήζει ιδιαίτερης προσοχής.

Υποστηρίχθηκε ότι η πρόταση θα πρέπει επίσης να περιέχει πράξεις της ΕΕ που περιλαμβάνουν εθνικά εκτελεστικά μέτρα. Εν προκειμένω, και για τους λόγους που

---

45 Τρεις συναντήσεις με την ομάδα εμπειρογνωμόνων της Επιτροπής για την εφαρμογή της σύμβασης του Århus (15 Οκτωβρίου 2018, 11 Μαρτίου 2019 και 12 Απριλίου 2019).

46 Διαθέσιμο ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12165-Access-to-Justice-in-Environmental-matters

47 Βλέπε συγκεκριμένα τον ρόλο της Επιτροπής Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή και του μηχανισμού διεκπεραίωσης καταγγελιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

εξηγούνται στο τμήμα IVa.3, η εξάρτηση από τα εθνικά δικαστήρια δικαιολογείται: Οι ΜΚΟ θα πρέπει πράγματι να έχουν πρόσφορες δυνατότητες σε εθνικό επίπεδο για την προσβολή εθνικών εκτελεστικών μέτρων και η Επιτροπή, ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη με σκοπό τη διασφάλιση της συμμόρφωσης στην πράξη. Με τη σειρά τους, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να εξασφαλίσουν για τις ΜΚΟ πρόσβαση στο ΔΕΕ μέσω της διαδικασίας έκδοσης προδικαστικών αποφάσεων βάσει του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ.

Με βάση τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης, συμπεριλαμβανομένης της ανατροφοδότησης σχετικά με τον χάρτη πορείας, και την εκτεταμένη ανάλυση που πραγματοποίησε η Επιτροπή στην έκθεση βάσει της συνοδευτικής μελέτης, και λαμβανομένων υπόψη των ανησυχιών που εξέφρασε η επιτροπή[48], θεωρήθηκε ότι δεν υπάρχουν άλλες βιώσιμες επιλογές πέρα από την επίλυση των δύο βασικών ζητημάτων που έχουν προσδιοριστεί όσον αφορά τον κανονισμό μέσω νομοθετικής πρότασης (βλ. περισσότερες λεπτομέρειες στο τμήμα περί εκτίμησης επιπτώσεων).

Οι δραστηριότητες διαβούλευσης κάλυψαν όλα τα σχετικά ζητήματα, επομένως δεν χρειάστηκε περαιτέρω δημόσια διαβούλευση σχετικά με τις λεπτομέρειες της πρότασης.

- **Γ. Συγκέντρωση και χρήση εμπειρογνωμοσύνης**

Η έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή από την ΕΕ της σύμβασης στον τομέα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα και η υποκείμενη μελέτη που βασίζεται στην εκτεταμένη διαδικασία διαβούλευσης είναι οι κύριες πηγές εμπειρογνωμοσύνης και χρησιμεύουν ως βάση τεκμηρίωσης για την πρόταση.

- **Δ. Εκτίμηση επιπτώσεων**

Η ολοκληρωμένη μελέτη και η έκθεση της Επιτροπής που αναλύουν τη λειτουργία των διατάξεων σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα σε επίπεδο ΕΕ παρέχουν ισχυρή βάση τεκμηρίωσης για την παρούσα πρωτοβουλία.

Σύμφωνα με το Εργαλείο # 9 της εργαλειοθήκης για τη βελτίωση της νομοθεσίας όσον αφορά το «Πότε είναι αναγκαία μια εκτίμηση επιπτώσεων;», η εκτίμηση επιπτώσεων δεν κρίθηκε αναγκαία, για τους ακόλουθους λόγους:

- Η μελέτη εξέτασε όλες τις επιλογές για την αποκατάσταση των ελλείψεων που προσδιορίστηκαν μετά από αξιολόγηση των πορισμάτων της επιτροπής στην υπόθεση ACCC/C/2008/32[49], μέτρησε τον αντίκτυπό τους και κατέστησε σαφές ότι η μόνη επιλογή που μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις ελλείψεις που προσδιορίστηκαν στη μελέτη είναι η τροποποίηση του κανονισμού, δηλαδή η νομοθετική δράση. Η μη λήψη μέτρων ή η λήψη μόνο μη νομοθετικών μέτρων σαφώς δεν επαρκεί. Είναι επίσης σαφές ότι δεν υπάρχει πραγματική εναλλακτική λύση πέρα από την τροποποίηση του κανονισμού και καμία περαιτέρω ρεαλιστική επιλογή σε σχέση με το περιεχόμενο πολιτικής της πρωτοβουλίας.
- Από τη μελέτη δεν διαπιστώθηκε αξιόλογος κοινωνικός αντίκτυπος (βλ. ειδικότερα το κεφάλαιο 5 σχετικά με την εκτίμηση των επιπτώσεων και των επιλογών) στην

[48] Βλ. σχέδιο πορισμάτων της επιτροπής συμμόρφωσης της σύμβασης του Århus στην υπόθεση ACCC/C/2008/32, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.unece.org/env/pp/compliance/Compliancecommittee/32TableEC.html· περισσότερες λεπτομέρειες είναι διαθέσιμες στο τμήμα Ι της αιτιολογικής έκθεσης.

[49] Βλ. https://www.unece.org/env/pp/compliance/Compliancecommittee/32TableEC.html

απασχόληση, τις συνθήκες εργασίας και την κατανομή εισοδήματος, την κοινωνική προστασία και την ένταξη.

- Δεν αναμένεται επίσης σημαντικός οικονομικός αντίκτυπος ως αποτέλεσμα της νομοθετικής πρωτοβουλίας, εκτός από την αύξηση της διοικητικής επιβάρυνσης για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και το ΔΕΕ λόγω του αυξημένου φόρτου υποθέσεων.

- **Ε. Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Ορισμένες αναφορές και όροι στον κανονισμό προηγούνται της Συνθήκης της Λισαβόνας και η τρέχουσα πρόταση περιλαμβάνει μόνο ορισμένες επιμέρους ενημερώσεις. Επομένως, ο κανονισμός χρήζει κωδικοποίησης. Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της πολιτικής προτεραιότητας της ταχείας τροποποίησης του κανονισμού υπό το φως των διεθνών δεσμεύσεων της ΕΕ, η Επιτροπή σκοπεύει να υποβάλει πρόταση κωδικοποίησης μόλις εγκριθεί η παρούσα πρόταση, σύμφωνα με την παράγραφο 46 της διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου[50].

- **ΣΤ. Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η έκθεση και η μελέτη αφορούν τις πτυχές των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προτεινόμενων νομοθετικών μέτρων. Διαπιστώθηκε ότι τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διοικητικού και δικαστικού ελέγχου της ΕΕ και, ως εκ τούτου, θα ενισχύσουν το κράτος δικαίου και την εφαρμογή των άρθρων 41 και 47 του Χάρτη (βλ. για παράδειγμα το τμήμα 3.4.2 της μελέτης).

Ειδικότερα, θα ενισχυθεί το άρθρο 41, το δικαίωμα χρηστής διοίκησης. Ως αποτέλεσμα ενός ευρύτερου και ακριβέστερου ορισμού του πεδίου των αμφισβητούμενων διοικητικών πράξεων και λόγων επανεξέτασης, οι εξειδικευμένες ΜΚΟ θα έχουν περισσότερη ασφάλεια δικαίου και πιο αποτελεσματικό τρόπο για να ζητήσουν την επανεξέταση διοικητικών πράξεων στις περιπτώσεις που αυτές αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο. Επιπλέον, η παράταση του χρόνου που θα έχει στη διάθεσή της η δημόσια διοίκηση για να εξετάζει τις αιτήσεις και να δίνει απάντηση αναμένεται να οδηγήσει σε πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση και αξιολόγηση. Επομένως, ο επιπλέον διαθέσιμος χρόνος θα ενισχύσει τις απαιτήσεις χρηστής διοίκησης σύμφωνα με το άρθρο 41 του Χάρτη.

Ο κανονισμός θα τροποποιηθεί μόνο όσον αφορά τους όρους διοικητικού ελέγχου. Ωστόσο, οι ΜΚΟ μπορούν να ζητήσουν τον δικαστικό έλεγχο οποιασδήποτε απάντησης που παρέχεται από το θεσμικό όργανο ή τον οργανισμό της ΕΕ ενώπιον του ΔΕΕ. Ως εκ τούτου, η τροποποίηση θα έχει επίσης έμμεσο αντίκτυπο στις δυνατότητες δικαστικού ελέγχου και θα ενισχύσει την εφαρμογή του άρθρου 47 του Χάρτη.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η έκθεση και η συνοδευτική μελέτη αξιολόγησαν προσεκτικά τον αντίκτυπο των διαφορετικών επιλογών στους εσωτερικούς πόρους για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, ιδίως για την Επιτροπή και το ΔΕΕ. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο αντίκτυπος αυτός θα είναι περιορισμένος εάν ακολουθηθούν οι επιλογές που εισάγει η πρόταση. Η έκταση του αντίκτυπου στους πόρους εξηγείται από διάφορους παράγοντες:

[50] Διοργανική συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου, ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1–14.

– Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις θα τροποποιηθεί το υφιστάμενο σύστημα διοικητικού ελέγχου και δεν θα δημιουργηθεί νέο σύστημα. Το υφιστάμενο σύστημα περιλαμβάνει ήδη ως έναν βαθμό την αξιοποίηση πόρων· ενδεχομένως να πρέπει να προσαρμοστεί στη νέα κατάσταση.

– Η κύρια προτεινόμενη τροποποίηση θα επεκτείνει τους τύπους των πράξεων που μπορούν να επανεξεταστούν, ώστε να καταστεί δυνατή και η προσβολή πράξεων γενικού περιεχομένου. Επί του παρόντος, μπορεί να ζητηθεί από την Επιτροπή - και, εν μέρει λόγω της έλλειψης σαφήνειας όσον αφορά τα κριτήρια παραδεκτού, συχνά ζητείται στην πραγματικότητα - να επανεξετάσει πράξεις εκτός του ισχύοντος πεδίου εφαρμογής του κανονισμού. Για την αντιμετώπιση τέτοιων αιτημάτων απαιτούνται πόροι και οι υπηρεσίες ενδέχεται να επανεξετάσουν την ουσία των αποφάσεων, ανεξάρτητα από το παραδεκτό τους. Αναμένεται ότι, αν και η επέκταση των προϋποθέσεων παραδεκτού θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση του υφιστάμενου φόρτου εργασίας, η εν λόγω αύξηση μπορεί εν μέρει να αντισταθμιστεί μέσω σαφέστερων κριτηρίων παραδεκτού που απλοποιούν την αξιολόγηση του παραδεκτού.

– Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις δεν θα αυξήσουν τον αριθμό των δυνητικών αιτούντων επανεξέταση. Όπως και σήμερα, μόνο οι επιλέξιμες ΜΚΟ θα μπορούν να υποβάλλουν αιτήσεις για εσωτερικό έλεγχο. Η πρόταση της Επιτροπής δεν προβλέπει αλλαγή των κριτηρίων καταλληλότητας για τις ΜΚΟ, ούτε στη νομιμοποίηση των ατόμων. Επομένως, η διεύρυνση του φάσματος των διοικητικών πράξεων δεν θα ακολουθηθεί απαραιτήτως από ανάλογη αύξηση του αριθμού των αιτήσεων. Αντίθετα, μπορεί να βελτιώσει την ικανότητα των ΜΚΟ να ιεραρχούν τις περιπτώσεις υποβολής αιτήσεων, διότι τα κριτήρια παραδεκτού θα είναι σαφέστερα καθορισμένα και θα υπάρχει περισσότερος διαθέσιμος χρόνος για την προετοιμασία καλά τεκμηριωμένων αιτήσεων.

– Η πρόταση επεκτείνει τα χρονικά πλαίσια για τη διεκπεραίωση αιτήσεων επανεξέτασης. Αυτό θα δώσει στις υπηρεσίες περισσότερο χρόνο για την επεξεργασία των αιτήσεων.

– Τέλος, αν και είναι ουσιώδες να μην εξαιρούνται οι αποφάσεις των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ από τους ελέγχους και τις ισορροπίες που προβλέπονται στην έννομη τάξη της ΕΕ, η νομολογία δείχνει ότι το ΔΕΕ παρέχει στα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ σημαντική διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τις αποφάσεις που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια εσωτερικής επανεξέτασης[51].

Περαιτέρω καθοδήγηση σχετικά με τη διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης βάσει του κανονισμού θα δοθεί στους χειριστές υποθέσεων και τις ΜΚΟ. Οι εσωτερικοί κανόνες λειτουργίας της Επιτροπής θα πρέπει επίσης να αναθεωρηθούν με βάση τις νέες απαιτήσεις που απορρέουν από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις του επιπλέον φόρτου εργασίας που πιθανότατα θα προκύψει από τις αλλαγές. Θα είναι απαραίτητο να βελτιωθεί περαιτέρω η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα των διαδικασιών εσωτερικής επανεξέτασης, π.χ. μέσω:

– της επανεξέτασης του κατά πόσον ορισμένες διαδικαστικές προσαρμογές θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων, βάσει κριτηρίων

[51] Βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 2016 στην υπόθεση T-177/13, ECLI:EU:T:2016:736, σκέψεις 52-55 (όπως επιβεβαιώθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Σεπτεμβρίου 2019 στην υπόθεση C-82/17 P, *TestBioTech κ.λπ. κατά Επιτροπής*, ECLI:EU:C:2019:719).

όπως ο αριθμός παρόμοιων υποθέσεων, η νεωτεριστική φύση, η πολυπλοκότητα και ο αντίκτυπος· και

– συνεργατικών χώρων εργασίας ΤΠ, προτύπων, συχνών ερωτήσεων και άλλων μορφών καθοδήγησης, καθοδήγησης χειριστών υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής παραδειγμάτων βέλτιστης πρακτικής για περαιτέρω διευκόλυνση και τυποποίηση της διεκπεραίωσης των υποθέσεων και των απαντήσεων.

Παρά τις πρωτοβουλίες αυτές, θα υπάρξει πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση για την Επιτροπή, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων από τους οργανισμούς της, αλλά μπορεί να μετριαστεί σε ορισμένο βαθμό, εφόσον τηρούνται τα ανωτέρω. Ωστόσο, είναι επίσης σαφές ότι ο μελλοντικός αντίκτυπος είναι επίσης συνάρτηση του πραγματικού αριθμού των υποθέσεων και της κατανομής τους μεταξύ τομέων πολιτικής. Αν και προς το παρόν δεν είναι δυνατόν να ποσοτικοποιηθεί, είναι απαραίτητο να παρατηρηθεί εάν υπάρχει σημαντική συνολική αύξηση του φόρτου εργασίας και ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζει συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. Επομένως, θα είναι απαραίτητο να παρακολουθούνται συνεχώς οι εξελίξεις στον φόρτο εργασίας και η κατανομή του, ώστε να είναι δυνατή η ανάληψη δράσης εφόσον απαιτείται.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Α. Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Η συνοδευτική ανακοίνωση περιγράφει περαιτέρω δράσεις για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της σύμβασης στον τομέα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα σε εθνικό επίπεδο. Περαιτέρω καθοδήγηση σχετικά με τη διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης βάσει του κανονισμού θα παρασχεθεί επίσης τόσο για το κοινό όσο και για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ, για να τους βοηθήσουν να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις.

- **Β. Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

Άνευ αντικειμένου.

- **Γ. Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Άρθρο 1 παράγραφος 1

Το άρθρο 1 παράγραφος 1 τροποποιεί τον ορισμό των διοικητικών πράξεων βάσει του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του κανονισμού.

Διεύρυνση της επανεξέτασης ώστε να συμπεριληφθούν πράξεις γενικού περιεχομένου

Η τροποποίηση διευρύνει τον ορισμό της «διοικητικής πράξης» με σκοπό να διασφαλιστεί ότι κάθε μη νομοθετική πράξη που εκδίδεται από θεσμικό όργανο ή οργανισμό της ΕΕ, η οποία έχει νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ και περιέχει διατάξεις που μπορεί, λόγω των επιπτώσεών τους, να αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο στ), να μπορεί πλέον να αποτελέσει αντικείμενο εσωτερικής επανεξέτασης. Θα πρέπει, ωστόσο, να εξαιρεθούν οι διατάξεις για τις οποίες το δίκαιο της ΕΕ απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο· Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τον νέο ορισμό, ένα μέτρο μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εσωτερικής επανεξέτασης ανεξάρτητα από το αν είναι ατομικού ή γενικού περιεχομένου. Μέχρι τώρα, στον ορισμό συμπεριλαμβάνονταν μόνο πράξεις ατομικού περιεχομένου.

Πράξεις που περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα

Η επέκταση του ορισμού αποσκοπεί στην κάλυψη των μη νομοθετικών μέτρων που αντιστοιχούν σε «κανονιστικές πράξεις» σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, η τροποποίηση χρησιμοποιεί στοιχεία της πάγιας νομολογίας[52] σχετικά με την έννοια της «κανονιστικής πράξης» σύμφωνα με το άρθρο 263 της ΣΛΕΕ.

Σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, οι άμεσα ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν από το ΔΕΕ δικαστικό έλεγχο των κανονιστικών πράξεων που έχουν εκδοθεί από τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και δεν περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα. Η νομολογία του ΔΕΕ έχει διευκρίνισει ότι, για τους σκοπούς του τέταρτου εδάφιου του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, δεν έχει σημασία εάν το εκτελεστικό μέτρο θα ληφθεί σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο[53]. Το Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει επίσης ότι, για τους σκοπούς της νέας αυτής δυνατότητας που θεσπίστηκε με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, οι κανονιστικές πράξεις περιλαμβάνουν όλες τις πράξεις γενικού περιεχομένου εκτός από τις νομοθετικές πράξεις[54].

Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την πρόταση, οι διατάξεις διοικητικής πράξης για τις οποίες η νομοθεσία της ΕΕ απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε εθνικό επίπεδο δεν θα υπόκεινται σε διοικητικό έλεγχο. Όσον αφορά τις διατάξεις αυτές, είναι δυνατόν να ασκηθούν ένδικα μέσα ενώπιον των αρμόδιων εθνικών αρχών, με περαιτέρω πρόσβαση στο ΔΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 267 της ΣΛΕΕ.

Για να διασφαλιστεί η συνοχή με το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, η επανεξέταση των διατάξεων διοικητικής πράξης για τις οποίες η νομοθεσία της ΕΕ απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να ζητηθεί όταν ζητηθεί η επανεξέταση του εκτελεστικού μέτρου σε επίπεδο Ένωσης.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια δικαίου, ο νέος ορισμός διευκρινίζει σαφώς ότι μόνο οι διατάξεις της πράξης για τις οποίες η νομοθεσία της ΕΕ απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο εξαιρούνται από το πεδίο της εσωτερικής επανεξέτασης. Για να διαπιστωθεί το κατά πόσο υφίσταται η απαίτηση αυτή, δεν πρέπει να εξετάζεται η διοικητική πράξη στο σύνολό της, αλλά το εάν οι προσβαλλόμενες διατάξεις της διοικητικής πράξης περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα. Δεν έχει σημασία αν άλλες, μη σχετικές, διατάξεις της διοικητικής πράξης περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα. Μπορεί να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ορισμένες διατάξεις της διοικητικής πράξης που υπόκειται σε διοικητικό έλεγχο απαιτούν εκτελεστικά μέτρα, ενώ άλλες διατάξεις εφαρμόζονται άμεσα. Για παράδειγμα, ορισμένες διατάξεις κανονισμού της Επιτροπής μπορεί να εφαρμόζονται άμεσα, ενώ άλλες μπορεί να απαιτούν εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο[55].

Σε τέτοιες περιπτώσεις, όταν το εθνικό εκτελεστικό μέτρο αφορά τις προσβαλλόμενες διατάξεις της διοικητικής πράξης, οι ΜΚΟ μπορούν να ζητούν επανεξέταση του

---

52 Βλ. απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-622/16P έως C-624/16P, *Montessori,* ECLI:EU:C:2018:873, σκέψεις 28 και 29.

53 Απόφαση στην υπόθεση C-456/13 P,T & L *Sugars et Sidul Açúcares κατά Επιτροπής*, EU:C:2015:284, σκέψη 30.

54 Απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-622/16P έως C-624/16P, *Montessori,* ECLI:EU:C:2018:873.

55 Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 19ης Δεκεμβρίου 2013 στην υπόθεση *Telefónica κατά Επιτροπής*, C-274/12 P, EU:C:2013:852.

εκτελεστικού μέτρου μόνον ενώπιον των αρμόδιων εθνικών αρχών. Ομοίως, όταν το εκτελεστικό μέτρο σε επίπεδο ΕΕ αφορά τις προσβαλλόμενες διατάξεις της διοικητικής πράξης, οι ΜΚΟ πρέπει να περιμένουν έως την έκδοση της εκτελεστικής πράξης ή, σε περίπτωση παραλείψεων, έως την ημερομηνία κατά την οποία θα έπρεπε να είχε εκδοθεί. Αντίθετα, εάν τα εκτελεστικά μέτρα αφορούν μόνο μη σχετιζόμενες διατάξεις της πράξης, υπάρχει δυνατότητα προσβολής των άμεσα ισχυουσών διατάξεων της διοικητικής πράξης στο πλαίσιο του διοικητικού ελέγχου δυνάμει του κανονισμού.

Κατά συνέπεια, οι ΜΚΟ θα έχουν διαφορετικές δυνατότητες όσον αφορά εκτελεστικές πράξεις που περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ, ανάλογα με το ποιες διατάξεις επιθυμούν να προσβάλουν.

Οι ΜΚΟ θα δικαιούνται να ζητούν εσωτερική επανεξέταση των διατάξεων της κανονιστικής πράξης που δεν περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ.

Ωστόσο, δεδομένου ότι η εσωτερική επανεξέταση παρέχεται για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, της οποίας το σύστημα μέσων παροχής έννομης προστασίας προβλέπεται στη ΣΛΕΕ, και σύμφωνα με τις δυνατότητες που παρέχονται δυνάμει του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, οι ΜΚΟ δεν θα είναι σε θέση να υποβάλλουν αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης απευθείας κατά διατάξεων κανονιστικών πράξεων που περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ.

Αντίθετα, όπως οποιοδήποτε άλλο άτομο ή οργανισμός που έχει πρόσβαση στη δικαιοσύνη δυνάμει του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, οι ΜΚΟ μπορούν να υποβάλλουν αίτηση μόνο σε μεταγενέστερο στάδιο, όταν εκδοθεί η σχετική εκτελεστική πράξη σε επίπεδο ΕΕ[56]. Αίτηση επανεξέτασης των διατάξεων της μη νομοθετικής πράξης που περιλαμβάνουν το εκτελεστικό μέτρο μπορεί επίσης να υποβάλλεται μόνο κατά το εν λόγω στάδιο.

Παραπομπές στο περιβαλλοντικό δίκαιο

Στο πλαίσιο της τροποποίησης, καταργείται η φράση «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος» από τον ορισμό της διοικητικής πράξης. Αντ' αυτού, καθορίζεται ότι η διοικητική πράξη πρέπει να περιέχει «διατάξεις που ενδέχεται, λόγω των επιπτώσεών τους, να αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο στ)». Αυτή η τροποποίηση θα πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό με το άρθρο 1 παράγραφος 2 κατωτέρω, στο οποίο ορίζεται ότι μόνο οι πράξεις ή παραλείψεις που αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ μπορούν να αποτελούν αντικείμενο επανεξέτασης.

Η τροποποίηση βασίζεται στη σχετική νομολογία, η οποία ερμηνεύει την τρέχουσα διατύπωση του κανονισμού υπό το πρίσμα των στόχων της σύμβασης[57]. Παρέχει σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου σχετικά με τη δυνατότητα προσβολής οποιασδήποτε διοικητικής πράξης περιέχει διατάξεις που μπορεί να αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ, ανεξάρτητα από τη νομική βάση ή τον στόχο πολιτικής της πράξης, όπως απαιτείται δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 3 της σύμβασης.

---

[56] Αυτό οφείλεται στο ότι οι διατάξεις των κανονιστικών πράξεων που περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ δεν μπορούν να προσβάλλονται απευθείας ενώπιον του ΔΕΕ. Συνεπώς, οι ΜΚΟ (όπως και οποιοδήποτε άλλο άτομο ή οργανισμός) θα πρέπει να περιμένουν έως τη θέσπιση του εκτελεστικού μέτρου σε επίπεδο ΕΕ και να προσβάλλουν το εκτελεστικό μέτρο ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, εάν καταφέρουν να αποδείξουν ότι διαθέτουν νομιμοποίηση.

[57] Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Μαρτίου 2018 στην υπόθεση T-33/16, *TestBioTech κ.λπ. κατά Επιτροπής*, ECLI:EU:T:2018:135, σκέψεις 44 έως 46.

Παράλληλα, στον ορισμό διατηρείται η σύνδεση μεταξύ, αφενός, της διοικητικής πράξης της οποίας ζητείται η επανεξέταση και, αφετέρου, των στόχων περιβαλλοντικής πολιτικής. Αυτό επιτυγχάνεται καθώς ο ορισμός επιτρέπει την εσωτερική επανεξέταση μόνο των πράξεων οι οποίες περιέχουν διατάξεις που ενδέχεται, λόγω των επιπτώσεών τους, να αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του κανονισμού.

Άρθρο 1 παράγραφος 2

Παραπομπές στο περιβαλλοντικό δίκαιο

Ομοίως με το άρθρο 1 παράγραφος 1, το οποίο τροποποιεί τον ορισμό της «διοικητικής πράξης», αυτή η τροποποίηση καταργεί την απαίτηση «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος» και από το πρώτο εδάφιο του άρθρου 10 παράγραφος 1 του κανονισμού. Επίσης, η νέα διάταξη διευκρινίζει ότι μόνον οι πράξεις και παραλείψεις που αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο αίτησης επανεξέτασης. Ως εκ τούτου, η τροποποίηση διασφαλίζει ότι η διατύπωση του κανονισμού αντικατοπτρίζει τις απαιτήσεις του άρθρου 9 παράγραφος 3 της σύμβασης.

Παράταση των προθεσμιών

Το άρθρο 1 παράγραφος 2 τροποποιεί επίσης το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 10 παράγραφος 1 ώστε να παραταθεί η προθεσμία που διατίθεται στις ΜΚΟ για την υποβολή αίτησης εσωτερικής επανεξέτασης, από τις ισχύουσες έξι εβδομάδες στις προτεινόμενες οκτώ εβδομάδες. Επίσης, τροποποιεί το άρθρο 10 παράγραφος 2 ώστε να παραταθεί η προθεσμία που διατίθεται στα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ για να απαντήσουν στην αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης, από τις ισχύουσες δώδεκα εβδομάδες στις προτεινόμενες δεκαέξι εβδομάδες.

Ως λογική συνέπεια των ανωτέρω, για περιπτώσεις στις οποίες το θεσμικό όργανο ή ο οργανισμός της ΕΕ δεν είναι σε θέση, παρά τη δέουσα επιμέλεια που κατέβαλε, να απαντήσει εντός δεκαέξι εβδομάδων, το άρθρο 1 παράγραφος 2 τροποποιεί επίσης το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 10 παράγραφος 3 ώστε να παραταθεί η συνολική προθεσμία που διατίθεται στα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ για να απαντήσουν σε αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης, από τις ισχύουσες δεκαοκτώ εβδομάδες στις προτεινόμενες εικοσιδύο εβδομάδες.

Οι τροποποιήσεις θα παρέχουν παράταση δύο εβδομάδων για τις ΜΚΟ και παράταση τεσσάρων εβδομάδων για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ. Η παράταση για τις ΜΚΟ έχει ως στόχο να βελτιωθεί η ποιότητα των αιτήσεων που υποβάλλονται, ενώ η παράταση για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ έχει ως στόχο να βελτιωθεί η ποιότητα και η διεξοδικότητα της επανεξέτασης. Ο επιπρόσθετος χρόνος θα δώσει τη δυνατότητα για πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση, η οποία θα πρέπει να οδηγεί στην παροχή πιο αξιόπιστης βάσης τεκμηρίωσης και πιο σαφών αιτιολογήσεων στην τελική απόφαση εσωτερικής επανεξέτασης. Συνεπώς, η παράταση θα έχει αντίκτυπο και στην αρχή της χρηστής διοίκησης και θα βελτιώσει την εμπιστοσύνη του κοινού στις ενωσιακές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

2020/0289 (COD)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας των διατάξεων της σύμβασης του Århus σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 192 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής[1],

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών[2],

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η Ένωση και τα κράτη μέλη της είναι μέρη της σύμβασης της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΗΕ) για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (στο εξής: σύμβαση του Århus)[3], το καθένα με ίδιες και κοινές ευθύνες και υποχρεώσεις δυνάμει της εν λόγω σύμβασης.

(2) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[4] εκδόθηκε προκειμένου να συμβάλει στην εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη σύμβαση του Århus, με τον καθορισμό κανόνων για την εφαρμογή της στα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.

(3) Η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 11ης Δεκεμβρίου 2019, με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή

---

1 ΕΕ C της , σ. .

2 ΕΕ C της , σ. .

3 Απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005, για σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος (ΕΕ L 124 της 17.5.2005, σ. 1).

4 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας των διατάξεων της σύμβασης του Århus σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (ΕΕ L 264 της 25.9.2006, σ. 13).

Πράσινη Συμφωνία», δεσμεύτηκε να εξετάσει το ενδεχόμενο αναθεώρησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 για να βελτιωθεί η πρόσβαση σε διοικητικό και δικαστικό έλεγχο, σε επίπεδο ΕΕ, των πολιτών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων που εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με τη συμβατότητα αποφάσεων που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον με το περιβαλλοντικό δίκαιο. Η Επιτροπή δεσμεύτηκε επίσης να αναλάβει δράση για να βελτιώσει την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων σε όλα τα κράτη μέλη· προς τον σκοπό αυτόν, εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με τη *«Βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της»*.

(4) Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφος 3 της σύμβασης του Århus, καθώς και τις ανησυχίες που εξέφρασε η επιτροπή συμμόρφωσης της σύμβασης του Århus[5], θα πρέπει να διασφαλιστεί η συμμόρφωση του ενωσιακού δικαίου με τις διατάξεις της σύμβασης του Århus για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα με τρόπο που συνάδει με τις θεμελιώδεις αρχές του ενωσιακού δικαίου και με το ενωσιακό σύστημα δικαστικού ελέγχου.

(5) Ο περιορισμός της εσωτερικής επανεξέτασης που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 σε διοικητικές πράξεις ατομικού περιεχομένου αποτελεί το βασικό εμπόδιο για τις περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που επιδιώκουν να αιτηθούν εσωτερική επανεξέταση δυνάμει του άρθρου 10 του εν λόγω κανονισμού όσον αφορά και διοικητικές πράξεις με ευρύτερο αντικείμενο. Επομένως, είναι αναγκαία η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της διαδικασίας εσωτερικής επανεξέτασης που προβλέπεται στον εν λόγω κανονισμό ώστε να περιλαμβάνει μη νομοθετικές πράξεις γενικού αντικειμένου.

(6) Ο ορισμός της διοικητικής πράξης για τους σκοπούς του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1367/2006 θα πρέπει να περιλαμβάνει μη νομοθετικές πράξεις. Εντούτοις, οι μη νομοθετικές πράξεις ενδέχεται να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα σε εθνικό επίπεδο κατά των οποίων οι περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις μπορούν να λάβουν δικαστική προστασία, μεταξύ άλλων ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) μέσω διαδικασίας έκδοσης προδικαστικών αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ. Συνεπώς, είναι σκόπιμο να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της εσωτερικής επανεξέτασης οι διατάξεις των εν λόγω μη νομοθετικών πράξεων για τις οποίες το ενωσιακό δίκαιο απαιτεί εκτελεστικά μέτρα σε εθνικό επίπεδο.

(7) Για λόγους ασφάλειας δικαίου, προκειμένου να εξαιρεθούν από την έννοια της διοικητικής πράξης οποιεσδήποτε διατάξεις, στο ενωσιακό δίκαιο πρέπει να υπάρχει ρητή απαίτηση για έκδοση εκτελεστικών πράξεων για τις εν λόγω διατάξεις.

(8) Προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα, η επανεξέταση των διατάξεων διοικητικής πράξης για τις οποίες η νομοθεσία της ΕΕ απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να ζητηθεί όταν ζητηθεί η επανεξέταση του εκτελεστικού μέτρου σε επίπεδο Ένωσης.

(9) Το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 καλύπτει πράξεις που εκδίδονται δυνάμει του περιβαλλοντικού δικαίου. Αντίθετα, το άρθρο 9 παράγραφος 3 της σύμβασης του Århus καλύπτει την προσβολή πράξεων που *«συνιστούν παράβαση»* δικαίου σχετικά με το περιβάλλον. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι

[5] Βλ. πορίσματα της επιτροπής συμμόρφωσης της σύμβασης του Århus στην υπόθεση ACCC/C/2008/32, διαθέσιμα στη διεύθυνση: https://www.unece.org/env/pp/compliance/Compliancecommittee/32TableEC.html·

η εσωτερική επανεξέταση θα πρέπει να διενεργείται προκειμένου να επαληθεύεται αν η διοικητική πράξη αντιτίθεται στο περιβαλλοντικό δίκαιο.

(10) Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον η διοικητική πράξη περιέχει διατάξεις που μπορεί, λόγω των επιπτώσεών τους, να αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο, είναι απαραίτητο να εξετάζεται το κατά πόσον οι εν λόγω διατάξεις μπορεί να θίγουν την επίτευξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 191 της ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, ο μηχανισμός εσωτερικής επανεξέτασης θα πρέπει επίσης να καλύπτει πράξεις που εκδόθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης πολιτικών πέραν της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος.

(11) Προκειμένου να παρέχεται επαρκής χρόνος για τη διενέργεια ορθής διαδικασίας επανεξέτασης, είναι απαραίτητο να παραταθούν οι προθεσμίες που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 για την υποβολή αίτησης διοικητικής επανεξέτασης, καθώς και οι προθεσμίες που έχουν στη διάθεσή τους τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης για να απαντήσουν στην αίτηση.

(12) Σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ[6], οι περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που αιτούνται εσωτερική επανεξέταση διοικητικής πράξης οφείλουν να αναφέρουν τα ουσιώδη πραγματικά στοιχεία ή τα νομικά επιχειρήματα τα οποία δύνανται να θεμελιώσουν εύλογες αμφιβολίες, όταν διευκρινίζουν τους λόγους για τους οποίους ζητούν την επανεξέταση.

(13) Δεδομένου ότι οι στόχοι του παρόντος κανονισμού, ήτοι η θέσπιση λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης του Århus στα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, δεν μπορούν να επιτευχθούν από τα κράτη μέλη, αλλά μπορούν να επιτευχθούν μόνο σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση δύναται να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.

(14) Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), ιδίως δε το δικαίωμα χρηστής διοίκησης (άρθρο 41) και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου (άρθρο 47). Ο παρών κανονισμός συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα του συστήματος διοικητικού και δικαστικού ελέγχου της ΕΕ και, ως εκ τούτου, ενισχύει την εφαρμογή των άρθρων 41 και 47 του Χάρτη, με αποτέλεσμα να συμβάλλει στο κράτος δικαίου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ).

(15) Επομένως, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 τροποποιείται ως εξής:

1. Στο άρθρο 2 παράγραφος 1, το στοιχείο ζ) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

[6] Απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Σεπτεμβρίου 2019 στην υπόθεση C-82/17 P, *TestBioTech κ.λπ. κατά Επιτροπής* , ECLI:EU:C:2019:719, σκέψη 69.

«ζ) “διοικητική πράξη”: οποιαδήποτε μη νομοθετική πράξη που εκδίδεται από θεσμικό όργανο ή οργανισμό της Ένωσης, η οποία έχει νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ και περιέχει διατάξεις που μπορεί, λόγω των επιπτώσεών τους, να αντιτίθενται στο περιβαλλοντικό δίκαιο κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο στ), εξαιρουμένων των διατάξεων της παρούσας πράξης για τις οποίες το δίκαιο της Ένωσης απαιτεί ρητά εκτελεστικά μέτρα σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο·».

2. Το άρθρο 10 τροποποιείται ως εξής:

α) οι παράγραφοι 1 και 2 αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

«1. Οιαδήποτε μη κυβερνητική οργάνωση η οποία πληροί τα κριτήρια του άρθρου 11 δικαιούται να ζητήσει εσωτερική επανεξέταση από το όργανο ή τον οργανισμό της Ένωσης που εξέδωσε διοικητική πράξη ή, σε περίπτωση προβαλλόμενης διοικητικής παράλειψης, θα έπρεπε να είχε εκδώσει την πράξη αυτή, με την αιτιολογία ότι αυτή η πράξη ή παράλειψη αντιτίθεται στο περιβαλλοντικό δίκαιο.

Εάν η διοικητική πράξη είναι εκτελεστικό μέτρο σε ενωσιακό επίπεδο που απαιτείται βάσει άλλης μη νομοθετικής πράξης, η μη κυβερνητική οργάνωση μπορεί επίσης να ζητά την επανεξέταση της διάταξης της μη νομοθετικής πράξης για την οποία απαιτείται το εν λόγω εκτελεστικό μέτρο κατά την υποβολή αίτησης για την επανεξέταση του εν λόγω εκτελεστικού μέτρου.

Η αίτηση αυτή πρέπει να υποβάλλεται γραπτώς και εντός προθεσμίας που δεν υπερβαίνει τις οκτώ εβδομάδες μετά την έκδοση, κοινοποίηση ή δημοσίευση της διοικητικής πράξης, αναλόγως ποια ημερομηνία είναι μεταγενέστερη, ή, σε περίπτωση προβαλλόμενης παράλειψης, εντός οκτώ εβδομάδων μετά την ημερομηνία κατά την οποία έπρεπε να είχε εκδοθεί η διοικητική πράξη. Στην αίτηση αναφέρονται οι λόγοι της επανεξέτασης.

2. Το όργανο ή ο οργανισμός της Ένωσης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 εξετάζει την αίτηση, εκτός εάν αυτή είναι προδήλως αβάσιμη. Το όργανο ή ο οργανισμός της Ένωσης εκθέτει τους λόγους του σε γραπτή απάντηση, το ταχύτερο δυνατόν, και το αργότερο 16 εβδομάδες μετά την παραλαβή της αίτησης.»·

β) στην παράγραφο 3, το δεύτερο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Σε κάθε περίπτωση, το όργανο ή ο οργανισμός της Ένωσης ενεργεί εντός προθεσμίας εικοσιδύο εβδομάδων από την παραλαβή της αίτησης.».

3. Σε όλο το κείμενο του κανονισμού, οι παραπομπές σε διατάξεις της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Συνθήκη ΕΚ) αντικαθίστανται από παραπομπές στις αντίστοιχες διατάξεις της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), με οποιεσδήποτε αναγκαίες γραμματικές αλλαγές.

4. Σε όλο το κείμενο του κανονισμού, συμπεριλαμβανομένου του τίτλου, η λέξη «Κοινότητα» αντικαθίσταται από τη λέξη «Ένωση», με οποιεσδήποτε αναγκαίες γραμματικές αλλαγές.

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	*Για το Συμβούλιο*
Ο πρόεδρος	*Ο πρόεδρος*